

ALINYÀ, la muntanya viva

Al mig de l'Alt Urgell, al cor pirinenc de roca calcària i alçades modestes que hem convingut anomenar Prepirineu, hi ha la vall d'Alinyà. D'est a oest, del pedró dels Quatre Batlles fins al Segre, s'obre un territori que les vicissituds històriques van voler que, en gran part, acabés essent d'un sol propietari. D'aquesta manera es va convertir en la finca privada més gran de Catalunya, amb 5.352 ha de superfície. Era el que es coneix com la Muntanya d'Alinyà.

L'any 1999 el futur d'aquest tros de país va fer un tomb: la Fundació Territori i Paisatge el va comprar. Aquesta entitat tenia com a objectius l'adquisició d'espais naturals representatius de la diversitat paisatgística del nostre país, gestionar-los de manera sostenible, conservar-ne i potenciar-ne la biodiversitat i facilitar la convivència entre la població local, els visitants i l'entorn natural. Una altra mena de vicissituds van fer que aquella fundació, vinculada a l'obra social d'una caixa d'estalvis, desaparegués. Però les seves propietats (amb la Muntanya d'Alinyà al capdavant) el seu ideari, compromisos i vocació

els va heretar l'any 2013 una nova entitat: la Fundació Catalunya-La Pedrera. Els principals valors naturals i paisatgístics d'aquesta gran muntanya són el relleu, els boscos, els conreus i la gran fauna. Vegem-ho punt per punt.

País de roca

El plegament alpi que va formar la serralada pirinenca va ser especialment actiu on ara som. L'origen sedimentari de la roca d'aquestes contrades va ajudar a fer-ne un terreny abrupte, de parets verticals i estrets rocosos per on serpenteja el riu principal de

L'Estany d'Alinyà, a l'altiplà del Prat Major, s'alimenta de l'aigua de pluja i de la fosa de la neu.

la vall. El paisatge calcari d'Alinyà té cinc llocs especialment il·lustratius de la seva grandiositat i bellesa: el roc de la Pena, el mirador de Santa Pelaia, el congost de l'Estret, l'altiplà de Prat Major i la font de l'Aiguaneix.

El roc de la Pena és un dels anticlinals més espectaculars del nostre país.

de coníferes augmenta i això té, és clar, conseqüències ambientals i paisatgístiques.

Conreus d'alçada

La principal conseqüència de l'avenç del bosc és el tancament del medi. On hi havia hagut prats i camps oberts, amb els seus usos i espècies, ara hi ha la verdor espessa dels pins. Conreus de pèsols negres, de faratges, de cereals i, sobretot, de trumfos (patates) omplien els espais lliures de bosc de la vall, que anys enrere n'eren molts. El conreu dels trumfos encara és el més estès i conegut d'Alinyà. Els pous o forats on es guarden les collites d'aquests tubercles també.

Boscos històrics

Corre la creença que la fusta que es tallava als boscos d'Alinyà havia fornit les drassanes de vaixells de guerra. Alguns entesos matisen aquells fets esdevinguts mig llegenda, però també palesen, efectivament, la intensitat amb què es van aprofitar els boscos d'Alinyà. Un gravat a la roca prop de Forn deixa constància de la importància fustanera del lloc a mitjan segle XVIII. Els picadors de fusta de la vall tenien molta anomenada. Del pas constant de carros carregats de troncs ens en queda el record gravat a la penya en forma de les roderes de les trilles de Clarià. Actualment, la massa forestal d'aquesta muntanya avança per terres que ja no es conreen. La superfície

Terra de voltors

D'entre tot el catàleg de fauna de la vall, el grup dels voltors és el més representatiu. Les parets calcàries acullen una important colònia de voltor comú (*Gyps fulvus*) i veuen passar el vol elegant de trencalossos (*Gypaetus barbatus*), voltors negres (*Aegypius monachus*) i aufranyes (*Neophron percnopterus*). La Muntanya d'Alinyà forma part del cinturó prepirinenc on es poden veure amb facilitat les quatre espècies de voltors d'Europa. Possiblement sigui el lloc on re-

Els voltors comuns i negres tenen papers tròfics ben diferenciats. Els primers obren els carnusos i se'n mengen la carn. Els segons mengen parts toves i repelen els ossos.

sulti més fàcil, atesos els observatoris que la Fundació Catalunya-La Pedrera hi té i les activitats que hi organitza. El catàleg faunístic de la vall és molt més ampli. Hi conviuen espècies boreals com el mussol pirinenc (*Aegolius funereus*) i mediterrànies com l'abellerol (*Merops apiaster*), ungulats com l'isard (*Rupicapra pyrenaica*) i endemismes com el tritó pirinenc (*Calotriton asper*). La gran diferència d'altitud entre el punt més baix i el punt més alt, així com les orientacions solanes i obagues potencien molt la biodiversitat de la Muntanya d'Alinyà.

El projecte voltor negre

Els voltors negres s'estan uns quants mesos al volador d'aclimatació abans de volar.

Juntament amb la Reserva Nacional de Caça del Boumort som els llocs de Catalunya on s'està duent a terme la reintroducció del voltor negre, espècie extingida al nostre país ara fa un segle. A mitjan juny es van alliberar els darrers 5 exemplars que han estat aclimatant-se aquí durant mesos. Esperem que un dia s'instal·lin a la nostra vall i així eixamplin la incipient població reproductora del Boumort. Tant terreny i tanta natura són un patrimoni a conservar i alhora un recurs per aprofitar. Atès que el principi que regeix la Fundació Catalunya-La Pedrera és el compromís amb el territori i amb la seva gent, la gestió de la Muntanya d'Alinyà està centrada en la millora ambiental i socioeconòmica de la vall. Les infraestructures d'ús públic que s'hi han anat bastint van en aquesta direcció:

Llibres, samarretes, mel, bolets, trumfos, herbes remeieres, licors, formatges,... l'agrobotiga de la Rectoria és una temptació.

La Rectoria, centre de visitants i agrobotiga

L'antiga rectoria d'Alinyà, a la plaça del Ball Pla, es va rehabilitar i transformar en centre neuràlgic de l'ús públic de la muntanya. Aquí hi ha un punt d'informació, exposició permanent i agrobotiga de productes de proximitat. D'accés lliure, obre les portes els caps de setmana i a l'agost cada dia.

El Ribatell, laboratori obert

La Fundació Catalunya-La Pedrera té convenis amb universitats catalanes de matèries ambientals. Els alumnes i professors estudien diferents aspectes del patrimoni natural de la vall i a canvi la fundació els facilita l'estada i la recerca. El rehabilitat cortical del Ribatell juga un paper important com a laboratori i sala de reunions.

Els voltants del Ribatell són espaiosos i conviden al treball en grup i al descans.

El mirador de l'Antorsell és arran de la pista del conegut coll d'Ares.

Camins i panoràmiques

L'espai compta amb una xarxa de 90 km de camins senyalitzats. N'hi ha de diferents nivells de dificultat física i tècnica. Són d'accés totalment lliure. Hi ha cartografia impresa i digital al respecte. A la Rectoria se'n dona informació.

Miradors i aguait

Per gaudir del paisatge i dels voltors es disposa de 3 punts d'observació: el mirador panoràmic del serrat de l'Antorsell, vora la pista del coll d'Ares, ofereix unes magnífiques vistes del conjunt de la vall des de la capçalera. El mirador dels Voltors és panoràmic i ornitològic alhora, ja que des d'aquí sempre es veuen volar aquests grans rapinyaires. Només s'hi accedeix a peu. Finalment, l'aguait fotogràfic de Terrers permet, prèvia reserva, admirar, fotografiar o filmar de prop les quatre espècies de voltors.

Punts d'alimentació suplementària

A la Muntanya d'Alinyà es fa una gestió activa de la població d'ocells carronyaires, basada sobretot en l'aportació setmanal de restes d'escorxador i de granges com a aliment. Hi ha dos canyets habilitats per aquest efecte, un a prop del mirador dels Voltors i l'altre a l'aguait de Terrers.

Una muntanya activa

Per promoure la descoberta de la vall s'organitzen activitats periòdiques. Els ingressos que se n'obtenen es reinverteixen en el manteniment i la millora de la muntanya. Així, els dissabtes al matí, prèvia reserva, és el moment d'anar a aprendre coses dels voltors i a observar-los amb telescopi fent el *Menjant amb Voltors*. És una activitat per a tots els públics

que estiguin una mica acostumats a caminar. S'accedeix al mirador a peu des del poble d'Alinyà, amb les explicacions i l'atenció dels tècnics que hi treballem. Si volem tenir els voltors molt més a prop al moment de portar-los menjar els dissabtes, la nostra activitat serà *Guarda per un dia*. Tenir dotzenes i dotzenes de voltors sobrevolant-nos és una experiència molt emocionant. I si el que volem és fer-los fotos i mirar-los còmodament, *Voltors de prop* és la nostra activitat. Fotògrafs professionals de diversos països i aficionats de tot arreu han gaudit hores i hores de trencalossos, voltors i aufranyes a escassos metres de distància. En acabar qualsevol d'aquestes activitats, podem recuperar forces fent un *Dinar de muntanya*. A banda d'aquestes activitats periòdiques, aquest estiu hi ha altres coses interessants a fer a la vall d'Alinyà:

- Els diumenges 3 de juliol i 14 d'agost estrenarem nova activitat de guiatge interpretatiu sobre la geologia de la vall de la mà de l'Albert de Gràcia, geòleg, meteoròleg i col·laborador d'aquesta revista.
- El diumenge 24 de juliol farem una sortida gratuïta per descobrir l'Aiguaneix i les plantacions de pomeres i d'herbes aromàtiques de la Fundació, en el marc de les rutes guiades comarcals.
- El cap de setmana del 6 i 7 d'agost és la festa Major d'Alinyà. No us la perdeu!

I de cara a la tardor, més activitats per gaudir d'una vall i una natura autèntiques. Aquí, a Alinyà, a l'Alt Urgell. ●

Text i fotos: **Jordi Dalmau i Ausàs AUBÈRIA**

Info i reserves: rectoria.alinya@gmail.com / 608 055 666

Des del mirador dels Voltors cada dissabte se n'observen grans estols.

CASAL DE NATURA

A LA SEU D'URGELL

AUBÈRIA

TORNS:

27 juny a 1 juliol

4 a 8 juliol

11 a 15 juliol

1 a 5 agost

8 a 12 agost

65 €/torn

AUBÈRIA natura i patrimoni SL · Regència d'Urgell, 22 · 25700 la Seu d'Urgell
www.aubèria.cat · Tels: 689 422 670 - 973 353 607 · Segueix-nos al

Muntanya d'
ALINYÀ

Xarxa Espais Natura

Gaudeix de la muntanya viva

A la **Muntanya d'Alinyà** podràs gaudir d'un **mund d'activitats** de la mà d'experts que et descobriran un entorn d'una **excepcional riquesa ecològica i paisatgística**.

**Apte
per a
famílies!**

Informa't i reserva les teves activitats al:

 973 058 991 (cal reserva prèvia)
608 055 666

rectoria.alinya@gmail.com

www.alinyamuntanya.cat

Fundació
Catalunya
La Pedrera

